

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

จากการหาสาเหตุและการตั้งสมมติฐานของปัญหาความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยสำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (2544:185 อ้างถึงใน กัมภณท์ จุโนท, 2547:51-54) สรุปได้ว่ามาจากสาเหตุทางสังคมจิตวิทยา คือ สังคมไม่เห็นคุณค่าความหลากหลายทางวัฒนธรรมว่าเป็นพลังสร้างสรรค์สำคัญในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าว รวมไปถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและสังคมโลกทุกด้าน ทั้งทางการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี การคมนาคม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วซับซ้อน ทำให้สังคมที่นี้ต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยกลุ่มชนรุ่นใหม่ ก่อให้เกิดการขัดแย้งทางความคิดและวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ อีกทั้งปัญหาการปรับตัวและการรักษาเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นกับการเปลี่ยนแปลงและการเผชิญกับปัญหายาเสพติด ปัญหาความยากจน และความรู้สึกที่ไม่เป็นธรรมในสังคม ปัญหาความไม่เข้าใจและความหวาดระแวงระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และประการสุดท้ายคือ ปัญหาคุณภาพชีวิตของประชาชนและปัญหาการศึกษาต่ำ ประชาชนไม่นิยมเรียนในโรงเรียนสามัญและไม่นิยมพูดภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารประจำวัน ซึ่งจากข้อสรุปดังกล่าว เพื่อให้ปัญหาหลุกหลามในระยะยาว การศึกษาจึงเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาที่ดีที่สุด

การศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อมวลมนุษยชาติ เพราะการศึกษาเปรียบเสมือนดวงประทีปส่องนำชีวิต เป็นประตูของความสำเร็จและเป็นกุญแจแห่งอารยธรรม (อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต, 2540:1) การศึกษายังมีบทบาทและสำคัญยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง ซึ่งการจัดการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี (รุ่ง แก้วแดง, 2542:1) อีกทั้งการศึกษายังถือเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 (มาตรา 6) ได้กำหนดความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:8) ปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งนั้นคือ การมีรูปแบบการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับความต้องการของเด็กและบริบทในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 27 ที่กำหนดว่า ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาใน

ชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545:8)

การศึกษาศาสนาอิสลามมีความจำเป็นในการดำเนินชีวิตของมุสลิมทุกคน ดังปรากฏในอัล-หะดีษบทหนึ่งว่า การศึกษาเป็นสิ่งบังคับสำหรับมุสลิม (ชายและหญิง) นั้นแสดงให้เห็นว่า การศึกษาหาความรู้มีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับมุสลิมทุกคน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2549:1) ดังนั้น เยาวชนมุสลิมทุกคนในประเทศไทยต้องได้รับการศึกษาศาสนาอิสลามอย่างเสมอภาค มีความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติตนตามหลักศาสนาอิสลาม เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณธรรมและจริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544 :5) ดังนั้น ครูอิสลามศึกษา ซึ่งเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอนวิชาอิสลามศึกษาในโรงเรียนของรัฐ เป็นบุคคลสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ทางด้านอิสลามศึกษาไปยังผู้เรียน และเป็นผู้จัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544:7)

ปัจจุบันนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการและอัตลักษณ์ของชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่วนใหญ่ผู้คนนับถือศาสนาอิสลาม โดยให้มีการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาแบบเข้มในโรงเรียนของรัฐ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค มีความรู้ ความเข้าใจ ยึดมั่น ศรัทธา และปฏิบัติตนตามหลักการอิสลาม อีกทั้งยังเป็นการสร้างจุดแข็งทางการศึกษาและซ่อมแซมจุดอ่อนในภาพรวมของบริษัท เช่น ด้านผู้เรียน นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา/มัธยมศึกษา บางส่วนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคม เช่น ก้าวร้าว ดุด่าเสียดสี มั่วสุมในอบายมุข ละเลยคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ ไม่ปฏิบัติตามหลักการของศาสนา หรือนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อไปเรียนศาสนา ต้องเสียเวลาเรียนศาสนาใหม่ เกิดความซ้ำซ้อน ไม่ต่อเนื่องด้านการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนวิชาอิสลามศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาของรัฐมีเวลาเรียนสัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง ไม่เพียงพอกับสถานการณ์ในปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีที่นำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในชีวิตประจำวัน ด้านชุมชน ผู้ปกครอง บางส่วนตามชนบทไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร ทำให้นักเรียนขาดเรียนค่อนข้างมาก การเรียนอ่อน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ อีกทั้งเด็กในวัย 5-12 ปี มีเวลาเรียนมาก ไม่มีเวลาจะอยู่ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง หรือจะเล่น และพักผ่อนตามประสาเด็ก (โรงเรียนบ้านจะแนะ, 2551:3)

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษาเป็นไปตามความต้องการของท้องถิ่น ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต1 ได้จัดทำหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 ขึ้นมาควบคู่กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยให้สถานศึกษานำหลักสูตรไปใช้ โดยคำนึงถึงความพร้อมด้านทรัพยากร แหล่งการเรียนรู้ และการ

มีส่วนร่วมของชุมชน และความต้องการของผู้เรียน พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และชุมชนในแต่ละท้องถิ่น เป็นสำคัญ มิได้บังคับให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องนำไปดำเนินการแต่อย่างใด (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต1,2549:2)

อย่างไรก็ตาม จากการสำรวจโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในจังหวัดนราธิวาส ปี การศึกษา 2550 พบว่า มีโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา จำนวน 18 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 จำนวน 10 โรงเรียน และโรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 (โรงเรียนสองระบบ) จำนวน 8 โรงเรียน

การจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในปัจจุบันควร เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษา จากการสัมภาษณ์ ครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐจังหวัดนราธิวาส (นายนิบดุลรอหมัน มุหะ,นาง ปาตีเมาะ ยูโน,นางฟูซียะห์ มะรือชะ,นางสาวมะยิตะ บาโอ๊ะ และนายมาเกือตา เจ๊ะยิ) พบว่าปัญหา ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษามีดังนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน ครูอิสลามศึกษาขาดการเตรียมการสอน เพราะไม่ ค่อยมีเวลาในการเตรียม เนื่องจากต้องรับผิดชอบงานโรงเรียนหลายอย่าง ขาดความรู้และทักษะ ในการเตรียมการสอนที่ดี สิ่งที่น่าคาดหวัง คือ ลดภาระงานโรงเรียนให้น้อยลง ให้ครูเต็มที่กับการ สอน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการเตรียมการสอน เช่น การทำโครงการสอน การทำแผนการ จัดการเรียนรู เป็นต้น

2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูอิสลามศึกษาสามารถจัดกิจกรรม การเรียนในระดับปานกลาง แต่ยังขาดความรู้ด้านเทคนิคการสอน เพราะยังยึดการสอนแบบ บรรยาย นักเรียนจึงไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน สิ่งที่น่าคาดหวัง คือ จัดอบรมเชิง ปฏิบัติการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อนำเทคนิคและวิธีการสอนแบบใหม่ๆ มาปรับ ใช้ให้เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

3. ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน สื่ออิสลามศึกษามีน้อยมาก ครูผลิตสื่อไม่ ค่อยเป็น และขาดความรู้ด้านการใช้สื่อการสอน สิ่งที่น่าคาดหวัง คือ จัดหางบประมาณเพื่อผลิตสื่อ และวัสดุประกอบการเรียนการสอน และจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการผลิตและใช้สื่อการเรียนการ สอน เพื่อนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

4. ด้านการวัดและประเมินผลการสอน ครูอิสลามศึกษาขาดเทคนิควิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการวัดและประเมินผล โดยเฉพาะการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง สิ่งที่น่าคาดหวัง คือ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านเทคนิคและวิธีการวัดและประเมินผลอิสลามศึกษา

5. ด้านการพัฒนาครูผู้สอน ครูอิสลามศึกษาขาดการอบรมและศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการเรียนการสอนอิสลามศึกษา สิ่งที่น่าคาดหวัง คือ จัดอบรม ศึกษาดูงาน และแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ระหว่างโรงเรียน เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้การจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษาไม่พัฒนา และไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ซึ่งส่งผลให้คุณภาพของนักเรียนไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ทั้ง ๆ ที่โรงเรียนมัธยมศึกษาถือเป็นสถานศึกษาชั้นปลายก่อนอุดมศึกษา ดังนั้นสถานศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยกระบวนการนิเทศการศึกษาเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาด้านอิสลามศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การนิเทศการศึกษา นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาพฤติกรรม การสอนของครูให้สามารถจัดกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้ ระบบการนิเทศการศึกษาที่เหมาะสมและควรนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในสถานการณ์ปัจจุบันก็คือ การนิเทศภายในโรงเรียน (กรองทอง จิรเดชากุล, 2550:1) ซึ่งจูไร ซูริกซ์ (2540:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดพัทลุง ตามทัศนะของครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.669 ซึ่งสอดคล้องกับอามีเนาะ มามู (2544:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนราธิวาส ตามทัศนะของครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูและไม่มีวุฒิครู พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศการสอนวิชาอิสลามศึกษาของผู้บริหารกับพฤติกรรมการสอนของครูสอนอิสลามศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีความเห็นแตกต่างกันต่อระดับความสัมพันธ์ โดยครูสอนอิสลามศึกษาที่มีวุฒิครูเห็นว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง และครูสอนอิสลามศึกษาที่ไม่มีวุฒิครูเห็นว่า มีความสัมพันธ์ในระดับค่อนข้างสูง

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจและเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เพราะจากการสัมภาษณ์บุคคลดังกล่าวข้างต้นยังไม่สามารถสรุปได้ว่า แท้จริงแล้วปัญหาที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาเป็นเช่นไร และการนิเทศภายในโรงเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาอย่างไรบ้าง ทั้งนี้โดยเน้นศึกษาการนิเทศภายในโรงเรียนในด้านวิชาการและส่งผลต่อพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาครูผู้สอน ส่วนพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม และด้านการวัดและประเมินผล

การสอน พร้อมกันนี้จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษา โดยจำแนกตัวแปรตามสถานภาพของกลุ่มประชากร คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่าผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐาน และใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนากระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาของรัฐที่เปิดสอนอิสลามศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 และหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2549 ที่จะส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาด้านอิสลามศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาครูผู้สอน

2. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษาใน 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการวัดและประเมินผลการสอน

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษา

4. เพื่อรวบรวมปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษา

1.3 คำถามการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามการวิจัยไว้ดังนี้

กรณีศึกษาในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษาหรือไม่ ? อย่างไร ?

1.4 ความสำคัญและประโยชน์

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ดังนั้น ผลการวิจัยจึงมีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานทางการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งแยกออกเป็น 2 ด้านดังต่อไปนี้

1.4.1 ด้านความรู้

1. ทำให้ทราบระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ในด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาครูผู้สอน
2. ทำให้ทราบระดับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ในด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการวัดและประเมินผลการสอน
3. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางใด และระดับใด รวมทั้งด้านใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กัน
4. ทำให้ทราบปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส

1.4.2 ด้านการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในโรงเรียนได้พิจารณาปรับปรุง แก้ไข และดำเนินงานนิเทศภายในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในโรงเรียน ตลอดจนครูอิสลามศึกษาได้พิจารณาปรับปรุง แก้ไข เปลี่ยนแปลง และพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางให้ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในโรงเรียนในการวางแผนดำเนินงานการนิเทศภายในโรงเรียนว่าควรเพิ่มการนิเทศด้านใดกับครูอิสลามศึกษา ทั้งนี้ เพื่อให้ครูอิสลามศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน อันส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนต่อไป

4. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการแก้ไขปัญหา ปรับปรุงพัฒนาระบบนิเทศภายในโรงเรียน และระบบการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้ มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนกับพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ปีการศึกษา 2550 ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ซึ่งปรับปรุงจากขอบข่ายของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของ Harris (1985:10-13) ขอบข่ายของงานนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543:5-8) และขอบข่ายของงานนิเทศภายในโรงเรียนของกรรททอง จิรเดชากุล (2550:7-9)

2. พฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษา ซึ่งปรับปรุงจากองค์ประกอบที่ควรพิจารณาในการประเมินพฤติกรรมการสอนของครูของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534:114)

1.5.2 ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน หัวหน้าวิชาการ จำนวน 18 คน และครูอิสลามศึกษา จำนวน 90 คน รวมทั้งสิ้น 126 คน จาก 18 โรงเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1, 2 และ 3

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของกลุ่มประชากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ปีการศึกษา 2550 ซึ่งจำแนกออกเป็น 3 ประเภท คือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และครูอิสลามศึกษา

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนและพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ปีการศึกษา 2550

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากตัวแปรอิสระและตัวแปรตามดังกล่าว นำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ได้ดังนี้

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคำไว้ดังนี้

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของผู้บริหารโรงเรียนและผู้ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานการนิเทศภายในโรงเรียนในการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของครูอิสลามศึกษา ใน 5 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการพัฒนาครูผู้สอน

หลักสูตร หมายถึง การจัดหาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรอิสลามศึกษา และการให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา วางแผน และเตรียมการในการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อให้ครูอิสลามศึกษาได้จัดทำแผนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร และเป็นไปตามความต้องการของชุมชน รวมทั้งมีการนิเทศติดตามผลของการนำหลักสูตรอิสลามศึกษาไปใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาได้จัดทำแผนการสอน และจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเลือกใช้วิธีสอนตามความเหมาะสมของเนื้อหาวิชาและระดับความสามารถของนักเรียน กระตุ้นให้ครูอิสลามศึกษามีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติการสอนสังเกตการณ์สอนหรือเยี่ยมชั้นเรียน อีกทั้งยังสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาไปศึกษาดูงานเกี่ยวกับการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่น เพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนของตนให้ดีขึ้นต่อไป

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง การให้ความช่วยเหลือในการจัดหา จัดซื้อ ผลิตใช้ สื่อจากทรัพยากรในท้องถิ่น และเก็บรักษาวัสดุและสื่อประกอบการเรียนการสอนอิสลามศึกษารวมทั้งติดตามการใช้สื่อการเรียนการสอนของครูอิสลามศึกษาอย่างสม่ำเสมอและบริการสื่อต้นแบบเพื่อเป็นตัวอย่างในการจัดทำสื่อการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผล หมายถึง การจัดหาเอกสารประกอบการวัดและประเมินผลอิสลามศึกษา ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการวัดและประเมินผลอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2544 หรือหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2549 อีกทั้งส่งเสริมให้ครูอิสลามศึกษาใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลากหลายวิธี และครอบคลุมทั้งทางด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลอิสลามศึกษา

การพัฒนาครูผู้สอน หมายถึง การให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนให้ครูอิสลามศึกษาได้เปลี่ยนแปลง และพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น โดยการจัดประชุม อบรม และส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุมสัมมนา ศึกษาดูงาน ตลอดจนการนำเอาความรู้ใหม่ๆ มาเผยแพร่ให้กับครูอิสลามศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนางานด้านการเรียนการสอนอิสลาม

ศึกษาให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

พฤติกรรมการสอน หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกของครูอิสลามศึกษา ในการสอนวิชาอิสลามศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมการสอนของครูอิสลามศึกษาจะครอบคลุมไปด้วยพฤติกรรม 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม และด้านการวัดและประเมินผลการสอน

การเตรียมการสอน หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรอิสลามศึกษา และกำหนดแนวทางในการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าเกี่ยวกับจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง วางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ตลอดจนการวัดและประเมินผลอิสลามศึกษา

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึง การปฏิบัติต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เพื่อให้การสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการจัดทำแผนการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เน้นการพัฒนาทางด้านสติปัญญาของผู้เรียน การจัดบรรยากาศในห้องเรียนอย่างเหมาะสม และนำเสนอบทเรียนได้อย่างครบถ้วน

การใช้สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งที่ใช้เป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และเจตคติให้แก่ผู้เรียน โดยที่ผู้สอนสามารถเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม มีความทันสมัย สามารถผลิตสื่อด้วยตนเอง เน้นการประหยัด และมีการบันทึกรายชื่อสื่อชนิดต่างๆ ตลอดจนมีการประเมินผลการใช้สื่ออย่างสม่ำเสมอ

การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม หมายถึง การที่ครูอิสลามศึกษาได้สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในขณะที่ทำการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษา

การวัดและประเมินผลการสอน หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้อิสลามศึกษาทั้ง 3 ด้านของผู้เรียน คือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ.2544 หรือหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549 ครอบคลุมทุกจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียนทุกครั้ง และใช้วิธีการวัดและประเมินผลอย่างหลากหลาย มีการแจ้งผลการวัดและประเมินผลให้แก่ผู้เรียนทราบ

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3-4) ของรัฐบาลที่เปิดสอนวิชาอิสลามศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส ซึ่งจำแนกออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 และโรงเรียนที่เปิดสอนอิสลามศึกษา ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2549

1.8 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

1. อ่านว่า “สุบฮานะฮฺวะตาอาลา” เป็นคำสรรเสริญต่อเอกองค์อัลลอฮ์ แปลว่า อัลลอฮ์ผู้ทรงมหาบริสุทธิ์
2. อ่านว่า “ค็อลลัลลอฮฺอะลัยฮิอะสลัม” เป็นคำสรรเสริญและขอพรแด่ท่านนบีมุฮัมมัด แปลว่า ขออัลลอฮ์ทรงสดุดีและให้ความสันติแก่ท่าน

Prince of Songkla University
Pattani Campus